

København, Dato 4. november 2019

HØRINGSSVAR OVER FORSLAG TIL LOV OM ÆNDRING AF LOV OM DANSK INDFØDSRET

(Ændring af reglerne for fremmedkriegers børns erhvervelse af statsborgerskab, vandelskrav for bipersoner, fortabelse af dansk indfødsret m.v.) Sagsnr. 2019-5245.

Ved brev af 15. oktober 2019 har Udlændinge- og Integrationsministeriet anmodet om Amnesty Internationals eventuelle bemærkninger til det foreliggende forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret, som vil ændre reglerne for fremmedkriegers børns erhvervelse af dansk statsborgerskab, vandelskrav for bipersoner og fortabelse af dansk indfødsret.

Generelle bemærkninger

Forslaget hænger sammen med L38 om forslag til ændring af lov om dansk indfødsret og udlændingeloven, som blev vedtaget den 24. oktober 2019, om indførelse af administrativ frakendelse af fremmedkriegers danske statsborgerskab. L38 har gjort det muligt at fratage danske statsborgere deres danske statsborgerskab ved en administrativ beslutning, og - som det fremgår af bemærkningerne - uden at der som ved domstolsbehandling skal føres bevis for konkrete kriminelle handlinger eller det fornødne forsæt – og hvor der endog kan skrides til frakendelse, selv om den pågældende person ikke findes at have overtrådt konkrete straffelovsbestemmelser – men alene det langt mere løst formulerede, at den pågældende "findes at have handlet på en måde, som har været til alvorlig skade for vitale danske interesser."

L38 om administrativ frakendelse af dansk statsborgerskab blev til, fordi regeringen ville undgå, at fremmedkriegerne skulle vende tilbage til Danmark – og først dér blive retsforfulgt og frakendt deres danske statsborgerskab. Domstolsprøvelsen var – fremgik det af argumentationen – for omstændelig og langvarig, og endelig ville de danske myndigheder derefter stå med arbejdet med at få udvist fremmedkriegerne fra Danmark. Disse juridiske og praktiske udfordringer ville man undgå med den stærkt forenklede administrative procedure, som skulle gennemføres, uden at fremmedkriegerne nåede frem til dansk territorium.

L38 vakte berettiget bekymring ved den betydelige svækkelse af retten til at kende beviserne imod sig og få deres sag prøvet ved en uafhængig domstol og forsvare sig mod alle anklager.

Flertallet bag L38 pegede videre på, at de, som frakendes deres statsborgerskab, altid har mulighed for at påklage den administrative frakendelse til domstolene inden for 4 uger.

Kritikerne pegede heroverfor på det problem, at de, som efter forslaget skal frakendes deres statsborgerskab, ikke nødvendigvis – fra deres opholdssted i Syrien eller Irak el.lign. – har nogen viden

om, at de er frakendt deres statsborgerskab administrativt, og derfor også vil have svært ved at iværksætte en klagesag for domstolene.

Hertil svarede regeringen, at fremmedkrigerne altid har mulighed for - i Syrien eller Irak osv. - at gå ind i deres e-boks for at undersøge, om de er frakendt deres statsborgerskab eller – i sidste instans – læse Statstidende for dér at forvise sig om, hvorvidt de er frakendt deres danske statsborgerskab.

Bemærkningerne til L38 om, at fremmedkrigere har mulighed for at varetage deres interesser ved gå på deres e-boks eller læse Statstidende, hvor end de måtte befinde sig, for dér at undersøge, om de er frakendt deres statsborgerskab i Danmark, beroligede ikke kritikerne.

Heller ikke tilføjjelsen til L38 om, at domstolene har mulighed for i særlige situationer at se bort fra overskridelser af 4 ugers klagefristen, ændrer efter kritikernes opfattelse på det faktum, at den hidtil gældende oprindelige ordning, *hvorefter frakendelse af dansk statsborgerskab forudsætter, at den omhandlede person er fundet skyldig i overtrædelse af en eller flere bestemmelser i straffelovens kapitel 12 eller 13 ved en domstol*, ydede en grundlæggende større retssikkerhed end den administrative ordning, som nu er indført.

Med nærværende forslag til ændring af reglerne om fremmedkrigeres børns erhvervelse eller fortabelse af dansk indfødsret, søger regeringen at komme uden om nogle lignende problemer eller udfordringer som dem, man har søgt løst med L38 - med lignende værktøjer.

Det må antages, at regeringen med forslaget vil løse – eller komme udenom - det problem, at der for tiden befinder sig et antal børn i fangelejre i Syrien - alene eller sammen med deres mødre. Herunder ca. 30 børn med dansk statsborgerskab. Disse børn lever under, hvad nødhjælpsorganisationer beskriver som umenneskelige og livsfarlige forhold. Og Danmark er blevet opfordret til at hente børnene.

Med det foreliggende forslag om at fratage disse børn deres statsborgerskab ønsker regeringen angiveligvis sætte en tyk streg under det forhold, at regeringen ikke mener, at disse omkring 30 nødstedte børn er Danmarks ansvar. Rationalet synes at være, at når eller hvis børnene ikke (længere) er danske statsborgere, er de heller ikke et dansk ansvar. Og derfor skal de ikke hentes ud af de syriske lejre.

Efter Amnesty Internationals opfattelse er det en stærkt kynisk fremgangsmåde at lade børnene blive i lejrene, med den betydelige risiko, der er, for at børnene bukker under.

Det er samtidig uhyre problematisk, at man vil indføre en ordning, som betyder, at man "straffer" børn for forhold, som de er uden indflydelse på. Amnesty International er opmærksom på, at regeringen formentlig vil hævde, at frakendelse af dansk statsborgerskab ikke er en "straf", men en alene "anden retsfølge". Uanset sådanne teknikaliteter vil frakendelse af dansk statsborgerskab og alle de afledte konsekvenser deraf blive oplevet som en straf af de børn, som det går ud over.

Konkrete bemærkninger

Forslag til ny indfødsretslovs § 1, stk. 2: Efter forslaget til ny § 1, stk. 2 i lov om dansk indfødsret, vil regeringen indføre en ny retstilstand, som betyder,

at "et barn, som fødes i et område omfattet af straffelovens § 114j, stk. 3, ikke erhverver dansk indfødsret ved fødslen efter en forælder, hvis denne forælder uden tilladelse, og uden at indreisen eller opholdet er led i udøvelsen af dansk, udenlandsk eller international offentlig tjeneste eller hverv er indrejst eller opholder sig i området."

Det kan betyde, at et barn bliver statsløst – ikke på grund af handlinger, som det har foretaget – men fordi det er født i et område, som er omfattet af straffelovens indrejse- og opholdsforbud.

Amnesty International finder det tvivlsomt, om den foreslåede bestemmelse (§ 1, stk. 2), som betyder at (nyfødte) børn kan være statsløse, hvis de fødes i et område omfattet af straffelovens § 114j, stk. 3, er forenelig med statsløsekonventionens hovedregel om, at en stat ikke må fratage nogen person statsborgerretten, hvis en sådan fratagelse ville gøre den pågældende statsløs.

Det er vanskeligt at se, hvordan en frakendelse af statsborgerskabet over for et barn kan være en proportional foranstaltning – og i særlig grad i forhold til spædbørn og småbørn, som er uden ansvar for opholdet i det forbudte område.

Der foreligger ikke det fornødne forsæt fra barnets side. Af gøre en person statsløs bør som mindstemål forudsætte, at den person, som gøres statsløs, har den fornødne selvbestemmelse og modenhed – juridisk og praktisk – der gør, at det giver mening at

fratage en person så grundlæggende rettigheder som dem, der følger med et statsborgerskab.

Det er vanskeligt at sandsynliggøre, hvordan et barn rent praktisk skulle kunne realisere de gerningsindhold eller ifalde det ansvar, som kræves efter statsløsekonventionens artikel 8, for at give afslag på statsborgerskab. (Om at have udvist en for statens livsvigtige interesser særdeles skadelig adfærd m.v.)

Det er tilsvarende vanskeligt at se, hvordan beslutningen om at gøre et barn statsløst, fordi dets forældre har besluttet at rejse til f.eks. Syrien, kan være i overensstemmelse med Børnekonventionens hovedregel i artikel 3, om i alle forhold vedrørende børn at tage udgangspunkt i, hvad der tjener barnets bedste.

Ved læsning af lovforslaget savner man en eksemplificering af, hvordan forslaget tænkes implementeret i praksis. I hvilke situationer får det en særlig betydning osv.

Når det erindres, at forældrene som altovervejende hovedregel ikke kan frakendes deres danske statsborgerskab, hvis de derved bliver statsløse (se f.eks. L38), hvordan forestiller man sig i givet fald, at børn af disse forældre gøres statsløse?

Børnenes forældre - de ansvarlige for den situation, som barnet er havnet i – kan frakendes det danske statsborgerskab, hvis de har dobbelt statsborgerskab. I denne situation er det ukompliceret, hvis man antager, at børnenes statsborgerskabsretlige situation følger forældrenes. De er bipersoner og kommer til at have samme statsborgerskab som forældrene.

Men der savnes en tydeliggørelse af, hvad konsekvenserne bliver for barnet, hvis forældrene ikke har dobbelt statsborgerskab – men kun det danske, som dermed ikke kan fratages dem.

Det fremgår heller ikke, hvordan eller om det vil blive tillagt betydning, om det pågældende barn er 2, 5, 7, 11, 14 eller 15 år gammelt, når man skal vurdere, om fratagelsen af det statsborgerskab er proportional med konsekvenserne af den handling, som giver anledning til fratagelsen.

Er det i givet fald tanken, at kun barnet (der ikke er født i Danmark) gøres statsløst? Kan barnet følge sine forældre tilbage til Danmark, eller skal det forblive i Syrien?

Efter Amnesty Internationals opfattelse bør forslaget ikke fremsættes i sin nuværende form.

Dels er forslaget så uklart i sin beskrivelse af en række punkter af helt afgørende betydning og konsekvenser for de børn, som tænkes omfattet af forslaget, og dels bør et retssamfund ikke indføre regler med så omfattende og ødelæggende konsekvenser for en gruppe mennesker -børn - som er uden ansvar for eller skyld i de kriminelle handlinger, som fører til, at de fratages deres statsborgerskab.

Amnesty International, den 4. november 2019